

Hygiëne en ziekte op de zorgboerderij

Handreiking

Dagbesteding op een zorgboerderij is waardevol voor deelnemers. Toch is er ook een risico: deelnemers kunnen ziek worden door infecties of ziektes die van dieren komen (zoönosen). Daarom is het belangrijk dat zorgboerderijen goed voorbereid zijn. Je moet weten hoe je ziektes kan voorkomen, wat ze moeten doen als iemand ziek wordt en hoe je daarnaast zorgt voor goede communicatie tijdens ziekte. In deze handreiking vind je tips om dit aan te pakken.

Preventie: maatregelen tegen ziekten

Bij zorgboerderijen speelt hygiëne een belangrijke rol, vooral als het gaat om de preventie van zoönosen – infectieziekten die van dieren op mensen kunnen overgaan. Daarom zijn er verschillende maatregelen en initiatieven ontwikkeld om zowel medewerkers als bezoekers te beschermen en bewustzijn te creëren.

Een belangrijke pijler is het **zoönose-keurmerk**. Dit keurmerk is verplicht voor zorgboerderijen die werken met schapen of geiten, omdat deze dieren specifieke risico's met zich meebrengen. Voor andere diersoorten is het keurmerk niet verplicht, maar hygiëne wordt wel gecontroleerd binnen het bredere keurmerk 'kwaliteit laat je zien'.

Daarnaast is er aandacht voor risicobeoordeling. De **Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)**, door [Stigas](#) is de RI&E speciaal ontwikkeld voor zorgboeren. Deze RI&E bevat een apart hoofdstuk over biologische agentia, zoals zoönosen. Dit helpt zorgboerderijen om de risico's beter in kaart te brengen en maatregelen te nemen waar nodig.

Om bewustwording te vergroten, zijn er ook praktische hulpmiddelen beschikbaar. Zo is er in samenwerking met het RIVM en [Stigas](#) een [poster met hygiënemaatregelen](#) ontwikkeld. Deze poster, die in februari 2023 vernieuwd is, biedt zorgboerderijen duidelijke richtlijnen over hoe zij een veilige en hygiënische werkomgeving kunnen handhaven.

Daarnaast bieden de Federatie Landbouw en Zorg hun leden:

- De [Hygiëncode](#) gratis aan via het Voedingscentrum.
- Informatie en tools via samenwerkingen met [Vilans](#) en het RIVM.



Veel voorkomende infectieziekten

Voorbeelden van besmettelijke ziekten
(klik op de betreffende ziekte voor meer informatie)

- [Bof, buikgriep, buiktyfus](#)
- [Corona \(COVID-19\)](#)
- [Diarree, difterie, dysenterie](#)
- [Griep](#)
- [HMV, Hepatitis B](#)
- [Krentenbaard, kinkhoest](#)
- [Legionella](#)
- [Malaria, mazelen](#)
- [Norovirus](#)
- [Oogontsteking](#)
- [Paratyfus, polio](#)
- [Rode hond, roodvonk](#)
- [Scabiës, schurft](#)
- [Tetanus, tuberculose](#)
- [Veteranenziekte, vijfde ziekte](#)
- [Vogelgriep](#)
- [Waterpokken](#)
- [Zesde ziekte, ziekte van Lyme, ziekte van Pfeiffer](#)

Bovendien kunnen geïnteresseerden zich verder verdiepen in het onderwerp via de [gratis cursus zoönosen](#), beschikbaar in onze academie. Deze cursus is ontwikkeld in samenwerking met partijen zoals de Universiteit Utrecht en de GGD's en biedt waardevolle kennis over het herkennen en voorkomen van zoönosen.

Communicatie speelt ook een grote rol in het delen van informatie en ervaringen. In onze **nieuwsbrief** besteden we regelmatig aandacht aan het onderwerp zoönosen. Om het belang van dit thema te benadrukken, nodigen we leden uit om hun ervaringsverhalen te delen. Deze verhalen kunnen anderen inspireren en laten zien waarom hygiëne en preventie cruciaal zijn op zorgboerderijen.

Met deze initiatieven en samenwerkingen zetten we ons in voor een veilige en gezonde omgeving voor iedereen die betrokken is bij zorgboerderijen. Samen maken we het verschil!

Omgaan met ziekte

Soms kun je niet voorkomen dat iemand ziek wordt op een zorgboerderij. Daarom is het belangrijk om vooraf goede afspraken te maken over hoe je hiermee omgaat. Deze afspraken kun je bijvoorbeeld bespreken in de cliëntenraad en vastleggen in het beleid of de huisregels.

Enkele voorbeelden van zulke afspraken zijn:

- o Als een deelnemer koorts heeft (38 graden of hoger) of een besmettelijke ziekte, komt hij of zij niet naar de zorgboerderij.
- o Als iemand ziek wordt tijdens de dagbesteding, wordt die persoon, na overleg met de contactpersonen, naar huis gebracht.
- o Bij langdurige zorg, zoals wonen, worden deelnemers verzorgd volgens de geldende hygiëneregels.

Met deze afspraken zorg je voor een veilige en gezonde omgeving voor iedereen op de zorgboerderij.

Zie ook de hygiënerichtlijnen:

- [Jeugdgezondheidszorg](#)
- [Kinderen met beperkingen](#)
- [Volwassenen met beperkingen](#)
- [Verpleeghuizen](#)
- [GGZ/psychiatrie](#)

Wat te doen bij besmettelijke ziekten?

Iedereen kan ziek worden, maar bij sommige ziektes is extra aandacht nodig. Wat kun je doen bij besmettelijke ziektes of meldplichte ziektes?

Contact met de GGD: Bepaalde infectieziekten, zoals hepatitis, zijn meldingsplichtig. In dat geval is het belangrijk om contact op te nemen met de GGD. Zij kunnen helpen om verdere verspreiding van de ziekte te voorkomen.

Eigen beleid opstellen: Het is goed om afspraken over ziekte vast te leggen in de huisregels. Dit kan in overleg met de deelnemers of de cliëntenraad. Als er zorg met 24-uurs verblijf wordt aangeboden, kun je de deelnemer niet zomaar weggesturen. Wel kun je vragen of de deelnemer op zijn of haar kamer wil blijven (contactisotatie). Dit kun je niet verplichten (dan heb je te maken met de Wet Zorg en Dwang), maar je kunt het belang van isolatie uitleggen. De organisatie waar de deelnemer woont, is verantwoordelijk voor de zorg als iemand niet naar de dagbesteding kan komen.

AVG-regels: Het is belangrijk om de privacy van zieke deelnemers te respecteren. Je mag geen namen delen van deelnemers die ziek zijn. Wel kun je een algemeen bericht sturen, bijvoorbeeld: "Op onze zorgboerderij is een besmettelijke ziekte geconstateerd. Let op de volgende symptomen: ... Heeft u klachten, neem dan contact op met uw arts en blijf thuis."